

TRIDESET GODINA ŽUPANIJSKE MATIČNE RAZVOJNE SLUŽBE U KOPRIVNIČKO-KRIŽEVAČKOJ ŽUPANIJI

Ljiljana Vugrinec, Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica

| Dan otvorenih vrata županijskih bibliobusa, uz Dan Koprivničko-križevačke županije 2025.

U 2026. godini obilježavamo značajnu obljetnicu u županijskom knjižničarstvu Koprivničko-križevačke županije: 30 godina rada Županijske matične razvojne službe za narodne i školske knjižnice. Nakon što je Vijeće za knjižnice Ministarstva kulture RH 1995. godine donijelo Rješenje kojim Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica dobiva status županijske matične knjižnice na području Koprivničko-križevačke županije za 1996. godinu, prvi su put osigurana i sredstva iz državnog proračuna namijenjena financiranju djelatnika na radnom mjestu voditelja Županijske matične službe te za materijalne troškove same Službe. Tako od 6. svibnja 1996. godine, kada je zaposlena prva, a i sadašnja voditeljica Matične službe Ljiljana Vugrinec, Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica obavlja funkciju matične županijske knjižnice nadležne za stručnu podršku te stručni nadzor u narodnim i školskim knjižnicama u Koprivničko-križevačkoj županiji. Pomaže u njihovom razvoju i unapređivanju djelatnosti.

Tijekom tog vremena, kontinuirano se razvijala županijska mreža knjižnica - osnivane su nove knjižnice i jedna nova bibliobusna služba. Nabavljeni su novi bibliobusi i proširivana je mreža bibliobusnih stajališta kako bi knjižnične usluge bile što dostupnije stanovnicima županije. Unapređivala se djelatnost postojećih knjižnica

u županiji. U tri desetljeća sustavnog rada na izgradnji županijske knjižnične mreže, uz podršku gradova i općina kao osnivača knjižnica te Koprivničko-križevačke županije, koja već gotovo 20 godina većinski financira pokretne knjižnice, kao i uz potporu Ministarstva kulture i medija, ostvaren je (od 2015.) stopostotni obuhvat svih gradova i općina u županiji. Sve do danas, Koprivničko-križevačka županija je samo jedna od tri hrvatske županije: Grad Zagreb, Sisačko-moslavačka županija i, odnedavno, Virovitičko-podravska županija koja je ostvarila taj cilj. Posebno značajnu ulogu u ukupnoj županijskoj knjižničnoj mreži imaju školske knjižnice, njih ukupno 35, od toga 27 u osnovnim i 8 u srednjim školama. U svima njima zaposleni su stručni školski knjižničari koji sustavno provode knjižničnu i odgojno-obrazovnu djelatnost njegujući vještinu te ljubav prema čitanju od najranije dobi.

Uz stalno prilagođavanje novim knjižničnim i čitateljskim trendovima, narodne su se knjižnice i bibliobusi u županiji u protekla tri desetljeća profilirali u moderna, svima dostupna kulturno-obrazovna središta svojih zajednica koja građani svih dobi sve više rado koriste i u njima borave. Uz posudbu knjiga i druge građe, odgovaranje na informacijske zahtjeve i upite, omogućavanje te poticanje učenja i istraživanja, čuvanje

te promociju kulturne i povijesne baštine, knjižnice danas imaju i mnoge druge uloge. Nositelji su brojnih programa za sve uzraste i profile korisnika. Omiljen su prostor za provođenje slobodnog vremena: sastajanje i druženje, razmjenu ideja, znanja i vještina. Promiču nove tehnologije, informacijsku pismenost, demokraciju, socijalnu inkluziju, zelene politike i zdrav način života. Digitaliziraju građu i usluge, a ponajprije su svojim aktivnostima i dalje posvećeni te usmjereni poticanju čitanja iz užitka i razvijanju čitanja kao temeljne vještine neophodne za snalaženje u svijetu.

U 2026. godini, u Koprivničko-križevačkoj županiji djeluju četiri narodne knjižnice: Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica, Gradska knjižnica „Franjo Marković“ Križevci, Gradska knjižnica Đurđevac i Narodna knjižnica Virje te dvije bibliobusne službe: u Koprivnici i Križevcima, svaka s jednim vozilom. Pokretne knjižnice pokrivaju knjižničnim uslugama sve općine bez knjižnica, njih 21, s gotovo 100 bibliobusnih stajališta u više od 60 općinskih naselja te brojnim stanovnicima, posebno iz ranjivih skupina, kao što su djeca ili stariji te osobe s invaliditetom. Omogućuju dostupnost knjižničnih usluga u mjestima gdje žive. Novi bibliobusi, nabavljeni 2023. (u Križevcima) i 2024. (u Koprivnici), omogućili su još veći obuhvat te suvremeniji način rada i pružanja usluga koje su za sve korisnike bibliobusa besplatne zahvaljujući tome što rad pokretnih knjižnica zajednički podupiru županija, gradovi i općine.

Prema rezultatima dostupnosti knjižničnih usluga te u kontinuiranom pružanju tih usluga, u skladu s međunarodnim standardima, uz predani rad knjižničnih zaposlenika te uz podršku financiranja - lokalne, regionalne i državne vlasti, narodne knjižnice Koprivničko-križevačke županije predstavljaju danas jedan od najuspješnijih organiziranih sustava koji djeluju na županijskoj razini. U 2025. godini, četiri narodne knjižnice imale su 18.347 aktivnih korisnika što iznosi 18 % stanovnika županije (od ukupno 101.221 stanovnika u županiji). Svaki peti stanovnik županije

bio je član narodne knjižnice ili bibliobusa uz ulaganje u knjižnice od ukupno 1.869.400 eura godišnje (u 2025.) što je prosječno 102,00 eura po aktivnom korisniku ili 18 eura po stanovniku. Knjižnice i bibliobusi zabilježili su u 2025. više od 175.000 posjeta. Svakog radnog dana posjećivalo ih je u prosjeku 700 djece, mladih i odraslih. Korisnici su posudili ukupno 246.000 jedinica knjižnične građe što prosječno iznosi godišnje 13 pročitanih naslova po jednom korisniku. Iza svake od ovih brojki stoji puno rada i uloženog truda zaposlenika knjižnica te njihovih suradnika, od kojih mnogi volonterski pomažu i sudjeluju u knjižničnim programima što je još jedan dobar pokazatelj uključenosti knjižnica i bibliobusa u život zajednica u kojima djeluju.

U cilju daljeg razvoja županijske knjižnične mreže, uz podršku Koprivničko-križevačke županije i u suradnji s gradovima Koprivnica i Đurđevac te općinama - korisnicama bibliobusnih usluga, na novi ESF poziv *Čitanjem do uključivog društva* prijavljena su u 2025. dva projekta u županiji. Projektom *Uskoči u priču - svaka st(r)anica nova avantura* Gradske knjižnice Đurđevac planira se osnivanje nove Bibliobusne službe u Đurđevcu, a projektom *Dobrodošli u bibliobus svi, veliki i mali!* Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica, u planu je nabava dodatnog, drugog bibliobusnog vozila u Bibliobusnoj službi Koprivnica. Dva nova bibliobusa, tipa kombi, omogućila bi potpuno pokrivanje svih naselja u županiji s područnim školama, a također i svih vrtića u općinama te dodatnog broja domova za starije, kao i još značajnije - uključivanje osoba s invaliditetom. Ukupna vrijednost oba projekta je cca 770.000,00 eura. Razvoj županijske knjižnične mreže tako se nastavlja kako bi se knjižnične usluge osigurale za stanovništvo i u najmanjim mikropodručjima i naseljima gdje još nisu dostupne te kako bi knjižnice i bibliobusi mogli ostati čvrste točke pružanja potpore svim članovima zajednice u njihovim dnevnim životnim izazovima i potrebama.

Narodne knjižnice i bibliobusi u Koprivničko-križevačkoj županiji 2025.											
	Knjižnica	Aktivni korisnici	Posudba	Fizičke posjete	Broj programa			Posjete programima			RASHODI
					za djecu	za odrasle	Ukupno	za djecu	za odrasle	Ukupno	
1	Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica	11.995 <i>(od toga, Bibliobus Koprivnica: 2221)</i>	140.562	97.050	205	250	455	8.554	3.033	11.587	1.140.306
2	Gradska knjižnica „Franjo Marković“ Križevci	3.918 <i>(od toga, Bibliobus Križevci: 893)</i>	64.350	45.350	549	59	608	7.179	1.192	8.371	468.625
3	Gradska knjižnica Đurđevac	2.002	37.517	30.004	84	99	183	1.512	4.455	5.967	157.095
4	Narodna knjižnica Virje	432	3.848	2.761	29	17	46	527	282	809	103.374
	UKUPNO	2.434 <i>(bibliobusi ukupno: 3.114)</i>	246.277	175.165	867	425	1.292	17.772	8.962	26.734	1.869.400

| Izvor: Arhiva Županijske matične razvojne službe Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica (podatke prikupila: Lj. Vugrinec)